

ERKIN VOHIDOVNING IJODIY MEROSI

Shabir Ahmad Khaliliy

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti

2-kurs magistranti

Annotatsiya: O‘zbek adabiyoti tarixida o‘ziga xos ovoz, chuqur fikr va teran ruh bilan ajralib turadigan shoirlardan biri bu — Erkin Vohidovdir. U XX asrning ikkinchi yarmi va XXI asr boshlarida o‘z ijodi bilan milliy adabiyotimizni yangi bosqichga olib chiqqan, ma’naviy uyg‘onish ruhini tarannum etgan yirik adib hisoblanadi. Erkin Vohidovning she’riyati, dramatik asarlari va publitsistikasi o‘zbek xalqining ma’naviy olami, orzu-umidlari, dard-u tashvishlarini chuqur aks ettiradi. Nodir va durdona asarlarini o‘zbek tiliga o‘girish, shu asosda ularni adabiyotimiz va ma’naviyatimiz xazinasining bebaho boyligiga aylantirish juda qadimiy an’anaga egadir. Bugungi kunda o‘zining serqirra va sermahsul tarjimonlik faoliyati bilan o‘zbek tarjimachilik adabiyotini rivojiga katta hissa qo‘shib kelayotgan iste’dodli shoir, tarjimon, O‘zbekiston Qahramoni, xalq shoiri Erkin Vohidovdir.

Kalit so‘zlar: shariyat, tarbiya, ta’lim, madaniyat, tafakkur, omil, nutq, zamonaviy, jarayon, ruhiyat, manaviyat,

Аннотация: Одним из поэтов в истории узбекской литературы, выделяющимся своим неповторимым голосом, глубокими мыслями и глубокой душой, является Эркин Вохидов. Его считают великим писателем, который своим творчеством вывел нашу национальную литературу на новый уровень во второй половине XX века и начале XXI века, восхваляя дух духовного пробуждения. Поэзия, драматические произведения и публицистика Эркина Вохидова глубоко отражают духовный мир, надежды, мечты и тревоги узбекского народа. Существует очень древняя традиция перевода редких и шедевральных произведений на узбекский язык и на этой основе превращения их в бесценные сокровища нашей литературы и духовности. Сегодня Эркин Вохидов — талантливый поэт, переводчик, Герой Узбекистана, народный

ПОЭТ, ВНЕСШИЙ значительный вклад в развитие узбекской переводной литературы своей разнообразной и плодотворной переводческой деятельностью.

Ключевые слова: воспитание, образование, культура, мысль, фактор, речь, современный, процесс, дух, духовность,

Annotation: One of the poets in the history of Uzbek literature, distinguished by his unique voice, deep thought and deep soul, is Erkin Vohidov. He is considered a great writer who, with his work in the second half of the 20th century and the beginning of the 21st century, brought our national literature to a new level and glorified the spirit of spiritual awakening. Erkin Vohidov's poetry, dramatic works and journalism deeply reflect the spiritual world, hopes, dreams and anxieties of the Uzbek people. There is a very ancient tradition of translating rare and masterpieces into the Uzbek language, and on this basis, turning them into invaluable treasures of our literature and spirituality. Today, with his rich and fruitful translation work, Erkin Vohidov is a talented poet, translator, Hero of Uzbekistan, People's Poet, who has been making a great contribution to the development of Uzbek translation literature.

Keywords: Sharia, upbringing, education, culture, thought, factor, speech, modern, process, spirit, spirituality,

Erkin Vohidov 1936-yilning 28-dekabrida Fargʻona viloyatining Oltiariq tumanida tugʻilgan. 1960-yillardan boshlab u oʻzbek adabiyotida yetakchi shoirlardan biri sifatida tanila boshladi. Shoirning dastlabki sheʼriy toʻplami “Tong nafasi” 1961-yilda chop etilgan boʻlib, u zamonaviy ruh, hayotbaxsh gʻoyalar bilan toʻlib-toshgan edi.

Erkin Vohidov ijodining asosiy mavzularidan biri — vatanparvarlik, milliy oʻzlik va insoniy qadriyatlardir. “Oʻzbekim”, “Qasida”, “Til haqida qoʻshiq” kabi mashhur sheʼrlari orqali u oʻzbek xalqining milliy gʻururi, tili, tarixi va kelajagiga boʻlgan mehrini ifoda etgan. Ayniqsa, “Oʻzbekim” sheʼri oʻzbek xalqining mustaqillik ruhini uygʻotgan gʻoyaviy bayroqlardan biri sifatida qabul qilinadi.

Shoirning boshqa muhim qirradi — falsafiy va lirizmga boy sheʼriyatidir. U hayot va oʻlim, zamon va makon, ezgulik va yovuzlik kabi abadiy mavzularni chuqur falsafiy

mushohadalar asosida yoritadi. Uning “Ruhlar isyoni”, “Nido”, “Ko‘hna dunyo” kabi asarlarida insoniyat taqdiri, adolat va haqiqatga intilish asosiy g‘oya sifatida ilgari surilgan.

Erkin Vohidov nafaqat shoir, balki dramaturg sifatida ham muhim iz qoldirgan. Uning “Tong nuri”, “Qotil” kabi sahna asarlari teatrimizda muhim o‘rin egallagan. Shuningdek, u tarjimon sifatida ham yirik xizmat qilgan bo‘lib, Gëte, Pushkin, Dante kabi klassiklarning asarlarini o‘zbek tiliga mahorat bilan tarjima qilgan. Erkin Vohidov o‘zining serqirra va boy ijodiy merosi bilan o‘zbek adabiyotining faxriga aylangan ijodkordir. Uning asarlari bugun ham dolzarb, o‘quvchida teran fikr va yuksak tuyg‘ularni uyg‘otadi. Shoirning merosi — bu nafaqat adabiy boylik, balki butun xalqimizning ma‘naviy xazinasini hisoblanadi. Uning ijodi yosh avlodni vatanparvarlik, insonparvarlik va yuksak ma‘naviyat ruhida tarbiyalashda muhim o‘rin tutadi.

Shoir mustaqillik yillarida xalqimizning ma‘naviy yangilanish jarayonida faol ishtirok etdi. Uning publitsistik chiqishlari, maqolalari va nutqlari jamiyatimizda fikr erkinligi, o‘zlikni anglash va mustaqil fikrlash madaniyatini shakllantirishda katta rol o‘ynagan. O‘zbek she‘riyati osmonida porlagan eng yorqin yulduzlardan biri — Erkin Vohidov. Uning ijodi o‘zbek xalqining qalbidan, dardidan, orzularidan oziqlangan, millatimiz ma‘naviyatini asrab-avaylash va yuksaltirishga xizmat qilgan ulkan adabiy merosdir. Erkin Vohidov nafaqat shoir, balki o‘qituvchi, dramaturg, tarjimon, ma‘naviyat targ‘ibotchisi sifatida ham el ardog‘iga sazovor bo‘lgan. Erkin Vohidov 1936-yil 28-dekabrda Farg‘ona viloyatining Oltiariq tumanida tug‘ilgan. U bolaligidan adabiyotga mehr qo‘ygan va Toshkent Davlat universitetining filologiya fakultetida tahsil olgan. Dastlabki she‘rlaridan boshlab undagi yuksak estetik did, milliy tuyg‘ular, chuqur falsafa va she‘riy mahorat sezilib turadi. Uning 1961-yildagi “Tong nafasi” to‘plami adabiyot ixlosmandlari e‘tiborini tortdi.

Erkin Vohidov ijodining markazida har doim inson va Vatanning taqdiri bo‘lgan. U yurtga bo‘lgan muhabbatni, xalq dardini va milliy qadriyatlarni eng nafis va ta‘sirchan uslubda ifoda etgan. Shoir “O‘zbekim” she‘ri orqali mustaqillik sari intilayotgan xalqimizning g‘ururini uyg‘otgan bo‘lsa, “Til haqida qo‘shiq” orqali milliy tilimizga ehtirom va hurmatni targ‘ib qilgan.

Uning ko‘plab she‘rlarida inson qalbining nozik kechinmalari, vaqt, o‘lim, abadiylik haqidagi falsafiy fikrlar mujassam. “Ko‘hna dunyo”da u insoniyat tarixiga nazar tashlab, adolat, haqiqat, yovuzlikka qarshi kurash g‘oyalarini ilgari suradi. Shoir mustaqillik yillarida ham faol ijod qilgan. U o‘z nutqlari, maqolalari orqali xalqni ma‘naviy uyg‘onishga chaqirgan. O‘zbek tili, madaniyati, tarixini qadrlash, uni asrab-avaylash zarurligini qayta-qayta uqtirgan. Erkin Vohidov ijodi — bu o‘zbek xalqining qalbi, dardi va orzularining badiiy ifodasidir. Uning she‘rlari, dramalari, tarjimalari va fikrlari har bir yurakda aks-sado beradi. U bugungi kunda ham o‘zbek yoshlari uchun ibrat namunasi, badiiy ilhom manbai bo‘lib qolmoqda. Shoirning merosi — bu millatning bebaho xazinasini, ma‘naviyat maskani va abadiyat sari yo‘l ko‘rsatuvchi yulduzdir.

Dramaturgiya va tarjima sohasidagi xizmati

Erkin Vohidov o‘zbek dramaturgiyasini ham boyitgan. Uning “Tong nuri”, “Oltin devor”, “Abu Muslim” kabi sahna asarlari o‘z davrida katta ijtimoiy-siyosiy ahamiyatga ega bo‘lgan. U zamonaviy teatr san’atining rivojiga katta hissa qo‘shgan.

Bundan tashqari, u jahonga mashhur ijodkorlarning asarlarini o‘zbek tiliga tarjima qilgan. Dante Aligerining “Ilohiy komediya”sidan parchalar, A.S. Pushkinning asarlari, Gëtening falsafiy she‘rlari — bularning barchasi Erkin Vohidovning tarjima mahoratini ko‘rsatadi.

Foydalangan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent, “O‘zbekiston“ nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2005.
2. I. Karimov. Asosiy vazifamiz – Vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishdir. Toshkent, „O‘zbekiston“ 2010.
3. I. Karimov. Yuksak ma‘naviyat – yengilmas kuch. Toshkent, „Ma‘naviyat“, 2009.
4. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент, «Ўзбекистон», 2001.
5. “O‘zbekiston ovozi” gazetasi. 12-son, 28-yanvar 2010 yil.

6. K. K. Martens. Deutsche Literatur. Verlag "Proswestschenie", Moskau, 1971
7. Н. А. Жирмунская. Хрестоматия по немецкой литературе XVIII века. «Просвещение», Ленинград, 1976
8. J. W. Goethe. Faust. Verlag Berlin und Weimar, 1971
9. Иоганн Вольфганг Гёте. Фауст. Часть первая. Издательство «Просвещение», Ленинград, 1971
10. Гете. Фауст. Перевод Б.Пастернака. ГИХЛ, М., 1955
11. Gyote. Faust. Erkin Vohidov tarjimasi. G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, Toshkent, 1972